

શ્રી શિક્ષા - મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ 2026

તૃતીય વર્ષ અભ્યાસક્રમ-૪

પ્રશ્ન પત્ર

સપ્ટેમ્બર

ગુણાંક ૧૦૦

સુચના (૧) નામ અને એનરોલમેન્ટ નંબર વિનાનો પેપર રદ કરવામાં આવશે. (૨) લાલ પેનનો ઉપયોગ કરવો નહીં. (૩) જવાબ પેપર માંજ ખાના માં જવાબ લખવાનો છે સાથે બીજો પેપર જોડવાનો નથી. (૪) ન સમજાય એવા અક્ષરોવાળા જવાબ તપાસવામાં આવશે નહીં. (૫) જવાબ પત્ર દરેક મહિનાની તા. ૫ થી તા. ૨૫ સુધીમાં મોકલાવાના રહેશે. આગળ-પાછળ આવેલા પેપર તપાસવામાં આવશે નહીં. (૬) બધા જવાબો અભ્યાસક્રમના આધારે જ લખવાના છે. (૭) જે મહિના ના પ્રશ્ન પત્ર છે તે પછી ના મહિના ની ૨૫ તા. સુધી તમારા ગુણાંક તેમજ સાચા ઉત્તર ઇન્ટરનેટ ઉપર આપવા માં આવશે એના પછી આવેલા ઉત્તરપત્ર સ્વીકારાશે નહીં. તેમજ એના માટે ફોન ઉપર જવાબ આપવા માં આવશે નહીં. (૮) ઉત્તર પત્ર માં અભ્યાસક્રમ નું નંબર લખવું જરૂરી છે.

પ્રશ્ન-૧

ખાલી જગ્યા પુરો

૨૦

- જે લોપ કરે છે તે મિથ્યાત્વી છે.
- જે નું પ્રતિનિધિત્વ કરવા સમર્થ છે.
- ના માર્ગ ને સ્વીકારીને અનેક આત્માઓ શિવગતિ ને પામ્યા છે.
- તેમજ ના નિવેશન માં જેમનાં નામોનું આદરપૂર્વક ઉચ્ચારણ કરાય છે.
- જેનું ચૈતન્ય નિરંતર પાન કરતો થકો સમાધિ માં લીન બને છે તે અવસ્થા કહેવાય છે.
- ગુરુ ચરણોમાં વંદના કરી પોતાના વારંવાર ખમાવ્યા.
- નો આજ એક રામમાર્ગ છે.
- કર્મ કાયની ક્રિયામાં આ ની ક્રિયા સહાયક બને છે.
- ધ્યાનરુપી થી પરમશુદ્ધિ ને પામે છે.
- પરમતત્ત્વ ની વિશિષ્ટ સંજ્ઞા, પ્રણવબીજ, એક અક્ષર રૂપે તે પરમતત્ત્વ નો વાયક છે.
- આવા પ્રસંગ થી વૈરાગ્ય પામેલી સુંદર રીતે શ્રાવિકા યોગ્ય જીવન જીવવા લાગી.
- પરમાત્માની માં ઝીલતી જિન પ્રતિમાં ને નિરખતાં જ રહ્યા.
- સુલભ હોય તો પણ એમના પ્રત્યે રુચી થતી નથી તેમ જીવ ઉત્તમ, શ્રેષ્ઠ તત્ત્વ ને પ્રાપ્ત કરે છે.
- મોહનીય કર્મના ઘણા ની ઉદીરણ કરે છે.
- પરંપરા થી આચરણ થયેલું હોય તેમ આલોચના આપે તે કહેવાય છે.
- આત્માની અનંત શક્તિ નો પરિચય આપનાર પણ છે.
- જિનશાસન અને વ્યવહાર ચુકત છે.
- માં વિશેષ રુચિ ધરાવનારા જીવો માટે તેઓએ વિસ્તૃત રચના કરી છે.
- તેમજ આત્મા પણ પામે છે.
- છદ્મસ્થને છ સમુદ્ઘાત હોય છે.

પ્રશ્ન-૨

એક જ શબ્દમાં જવાબ આપો.

૧૫

- આલોચના કયા તપ નો પ્રકાર છે ?
- શ્વેતાંબર અને દિગંબર સંપ્રદાયમાં કયા સૂત્ર નું આગવું સ્થાન છે ?
- જીવ ને કઈ દશા પ્રાપ્ત થાય ત્યાં સુધી નિશ્ચય ને મનમાં રાખી વ્યવહારમાં સાધુયોગ્ય સર્વ ક્રિયાઓ કરવી જોઈ એ ?
- કયો સ્તવતેની મંગલમય રચના ના કારણે ઉપસર્ગ નિવારક મનાય છે ?
- કયા સમુદ્ઘાત દ્વારા આયુષ્ય કર્મના ઘણા પુદ્ગલો ની ઉદીરણ કરી, ભોગવી ને નાશ કરે છે ?
- પૂ. હરિભદ્ર સૂરિ ના ધર્મ જનની માતા કોણ હતા ?
- પરમ આલ્હાદ ની પ્રાપ્તિ સંજવલન કષાય અને નોકષાય ના મંદ ઉદય થી થાય છે તેને કયો ગુણસ્થાન કહે છે ?
- પ્રશમરતિ પ્રકરણ ની રચના કોણે કરી છે ?
- આલોચના લેનાર ને સમ્યક્ પ્રકારે પાપ શુદ્ધિ કરાવનાર આલોચનાચાર્ય ને શું કહેવાય છે ?
- કેવલી સમુદ્ઘાત કરતી વખતે કેવલી ભગવંત કેટલા કર્મો ની સ્થિતિ સમાન કરે છે ?
- બહદ્ શાંતિ સૂત્ર ની રચના કોણે કરી છે ?
- સાધક કયાં ગુણસ્થાનક નિરાલંબન ધ્યાન પ્રાપ્ત કરે છે ?
- જે જીવ કૂટ શાસ્ત્ર ને સેવે છે તેના શું વધે છે ?
- આલોચના લેવાથી આત્મા શું પામે છે ?
- ભારતીય દાર્શનિક પરંપરા નું અધ્યયન કરનાર ને કયાં ગ્રંથ નું અધ્યયન અવશ્ય કરવું જ જોઈએ ?

પ્રશ્ન-૩ નીચે આપેલા શબ્દોના અર્થ લખો.

૧૦

- ધૃતિ ૨) માહરવં ૩) વેઉવિવ્ય ૪) વિજ્ઞાપ ૫) ચાવત ૬) આણ ૭) વિધાય ૮) ગત્વા ૯) ભાસ્કરા: ૧૦) સન્નીહાં
- નિજ્જેદ ૧૨) દુર્ગ ૧૩) એતદ ૧૪) અજ્ઞ ૧૫) નિજ્જવ ૧૬) સમેત્ય ૧૭) દુરક્કડરણં ૧૮) શુણ્ણુત ૧૯) સિપુ ૨૦) ઇચ્છીવેઅં

પ્રશ્ન-૪ જોડક જોડો (ફક્ત બી) નું નંબર લખો.

૧૦

એ	બી	એ	બી
૧) રાજવાર્તિક	૧) રુપસ્થ	૬) ઉમાસ્વાતિ	૬) મલિનતા
૨) સદ્ધ્યાન	૨) બુદ્ધિ	૭) અર્દદ્રપ્રભાવ	૭) સંનિષ્ઠ
૩) આલોચના	૩) ચિત્રકૂટ	૮) અપ્રત્યાખ્યાનાદિ કષાય	૮) આત્મશુદ્ધિ
૪) સરોવર	૪) તત્વાર્થ સૂત્ર	૯) હરિભદ્રસૂત્રિ	૯) કૌભિષણી
૫) ધર્મધ્યાન	૫) હંસ	૧૦) સહસ્ત્રચોદી	૧૦) અનિવૃત્તિગુણસ્થાન

પ્રશ્ન-૫ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સંખ્યામાં લખો.

૧૦

- ૧) બૃહદ્ શાંતિ માં સરસ્વતી ના કેટલા સ્વરૂપ કહ્યા છે ?
- ૨) આલોચનાચાર્ય કેટલા ગુણો થી યુક્ત હોય ?
- ૩) જિતારિ રાજા કેટલા વર્ષ પહેલા રાજ્ય કરતા હતા ?
- ૪) સદ્ધ્યાન ના કેટલા પ્રકાર છે ?
- ૫) કેવલી ભગવંત કેટલા સમય નો કેવલી સમુદ્ઘાત કરે છે ?
- ૬) તત્વાર્થ સૂત્ર ના પ્રથમ ચાર અધ્યાયમાં સૂત્ર સંખ્યા કેટલી ?
- ૭) લક્ષ્મણ સાધ્વીજી એ કેટલા વર્ષ સુધી તીવ્ર તપશ્ચર્યા કરી ?
- ૮) યોગબિન્દુ ગ્રંથમાં કેટલી ગાથાઓ છે ?
- ૯) સૂક્ષ્મ સંપરાય ગુણસ્થાનકે મોહનીય કર્મની કેટલી પ્રકૃતિ શાંત અથવા ક્ષીણ થાય છે ?
- ૧૦) વ્યંતર ના જીવને કેટલા સમુદ્ઘાત હોય છે ?

પ્રશ્ન-૬ નીચેના વાક્યો સાચા (✓) છે કે ખોટા (×) તે જણાવો.

૧૦

- ૧) જીવનમાં આવા દોષો નું ફરિથી સેવન થાય એ માટે સાવધાન બનવાનું છે.
- ૨) બૃહદ્ શાંતિ સૂત્ર જિન બિંબની પ્રતિષ્ઠા તથા સ્નાનના અંતે બોલાય છે.
- ૩) રૂપાતીત ધર્મધ્યાનમાં આંશિક રૂપથી શુકલ ધ્યાન છે.
- ૪) પ. ઉમાસ્વાતિજી મહારાજ ના દોષનંદિ વાચનાચાર્ય હતા.
- ૫) આલોચના લેવાથી જીવે પૂર્વે બાંધેલા કર્મની નિર્જરા થાય.
- ૬) કેવલી સમુદ્ઘાત થી નામ, ગોત્ર, વેદનીય કર્મનો અને પવર્તના કરણ દ્વારા ઘણોજ વિનાશ થાય છે.
- ૭) તત્વાર્થ સૂત્ર ના આઠમાં અધ્યાયમાં ૨૭ સૂત્રો છે.
- ૮) આલોચના લેવાથી તીર્થંકર પરમાત્માની આજ્ઞાનું પાલન થાય છે.
- ૯) પૂ. હરિભદ્રસૂત્રિ હંસ-પરમહસના અકાળે મૃત્યુથી મોહાંધ બન્યા.
- ૧૦) મૈત્રી, પ્રમોદ આદિ શુકલધ્યાન ની ભાવનાઓ છે.

પ્રશ્ન-૭ નીચેના વાક્ય કયા પાના પર છે તે પાના નંબર જણાવો.

૧૦

- ૧) સારી રીતે ઉચ્ચારણ કરાયેલા નામવાળા, જેમના નામોનું આદરપૂર્વક ઉચ્ચારણ કરાય છે.
- ૨) ધ્યાનરૂપી ભાવતીર્થથી પરમશુદ્ધિ ને પામે છે.
- ૩) ક્યારેક કાયાથી પાપ થાય છે, ક્યારેક સાવધ વચન બોલી જવાય છે.
- ૪) જિનની આશાતના કેમ સહન થાય, એમણે પ્રતિમા ના કંઠ ઉપર ત્રણ રેખા કરી.
- ૫) આવી સાત સમુદ્ઘાત ની ક્રિયા કેવળ સંજી મનુષ્ય જ કરી શકે છે.
- ૬) બીજા દિવસે પોતા ના ઘરનું ભોજન કરવા બેઠો પણ ભોજન ભાવતુ નથી.
- ૭) સંપરાય એટલે કષાય, જ્યાં સુક્ષ્મ કષાય છે તે સૂક્ષ્મ સંપરાય.
- ૮) જીન શાસન ના ત્રિકાલ સત્ય સિદ્ધાંતોનો એ ખજાનો છે.
- ૯) જ્ઞાનાદિ પંચવિધ આચારવાન હોય.
- ૧૦) મારા જેવો સમસ્ત જંબુદ્વીપમાં કોઈ જ નથી.

પ્રશ્ન-૮ તમારી ભાષામાં સમજાવો.

૧૫

- ૧) સમુદ્ઘાત એટલે શું ? કર્મક્રમ માં આ ક્રિયા કેવી રીતે સહાયક બને છે. ૨) વ્યવહારી આલોચનાચાર્ય સમજાવો.
- ૩) પૂ. હરિભદ્રસૂત્રિ ના યોગ થી સંકળાયેલા ગ્રંથો અને વર્ણન.
- ૪) અપ્રમત ગુણસ્થાનકે છઃ આવશ્યકાદિ ની આવશ્યકતા કેમ નથી ? ૫) શાંતિ ની ઉદ્દ્યોષણા અને એનું અનુકરણ.

જવાબ પત્ર નીચે ના સરનામે મોકલશોજી

શત્રુંજય એકેડમી, શ્રી પદ્મપ્રભસ્વામી જૈન મંદિર, સ્ટેશન રોડ, ચાળીસગામ - ૪૨૪ ૧૦૧.

જી. જળગામ. મો. ૯૦૨૮૨૪૨૪૮૪

સાચા પરિણામ અને સાચા ઉત્તર માટે વેબ સાઈટ www.shatruniavacademy.com